

светлината на подобно третиране на погледа. Впечатляващото е това, че видението на терзаещите го, втречени в него погледи не се асоциира единствено с човешко присъствие, а се отнася към всевъзможни елементи на предметната реалност. В "Нощ", например, камината му се привижда като "уста готови проклятие да изрекат". Фобията по отношение безпристрастния, обективизиращ поглед на огорчаващия го свят е тотална.

Предложената мисловна схема изисква да направим още една важна крачка и да поставим под въпрос основанието за всички изброени по-горе изводи, свързани с епистемологичните проекции на Яворовото невиждане. И тезата за агностицизма на Яворов, и другата - за способността му за проникване в трансценденталното си продукт на мислене, което приема като безусловно метафизичната традиция, произхождаща от Платон, за противопоставяне на видимост и битие, при което видимостта е деградирана до привидност. Ако обаче изберем алтернативната, феноменологична мисловна парадигма, която ситуира битието вътре в сферата на видимостта (Мерло Понти, Хана Аренд), проблемът виждане/невиждане придобива радикално различен смисъл. В подобна насока на мислене не само се отива отвъд противопоставянето на обект и субект на погледа, но и виждането на нещо вече се оказва обвързано с постигането на неговата битийност. Ако припомним, че обектът на погледа е не просто обект, а апелира по свой определен начин към субекта, да видиш или да не видиш нещо, означава също, че апелът му те е достигнал или останал безответен, а това пък означава, че си позволил на нещо да бъде или си му отнел тази възможност.

Професионалната коректност ми налага да заявя, че тази насока на мислене ми беше подсказана от една лекция на Кажа Силвърман през м. юли т. г.¹¹, с която тя представи поредната си, тогава все още неиздадена книга "Наблюдатели на света"¹². Идеята на Силвърман беше да се изследва възможното взаимодействие на феноменологичната традиция с психоаналитичната. Интерпретирайки погледа като проекция на желанието, на болката от изначалната липса, тя изграждаше, в съгласие с Лакан и дописвайки го, своята теория за "страстта на означаващото".

Лекцията ѝ започваше с неочаквана и въздействаща интерпретация на всеизвестния, фундаменталния пасаж от Светото Писание. (Книгата Битие, Глава първа): "И рече Бог: да бъде светлина. И